

WALES **AUDIT** OFFICE
SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol **Cyngor Sir Ynys Môn**

Blwyddyn archwilio: 2013/14

Cyhoeddwyd: Ebrill 2014

Cyfeirnod y ddogfen: C14148

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru Cyngor Sir Ynys Môn fel rhan o'r gwaith a gyflawnir/i'w gyflawni yn unol â swyddogaethau statudol, y Cod Ymarfer Archwilio a'r Datganiad o Gyfrifoldebau a gyhoeddwyd gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.

I'r graddau a ganiateir yn ôl y gyfraith, nid yw Swyddfa Archwilio Cymru (yr Archwilydd Cyffredinol a'i staff) a, lle y bo'n gymwys, yr archwilydd penodedig yn derbyn unrhyw atebolrwydd am golledion yr aed iddynt gan unrhyw aelod, swyddog neu gyflogai arall yn unigol, nac unrhyw drydydd parti o ganlyniad i ddefnyddio'r ddogfen hon.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiion perthnasol.

Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru (a, lle y bo'n berthnasol, ei archwilydd penodedig) yn drydydd parti perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Lluniwyd y ddogfen hon gan PwC ar ran yr Archwilydd Penodedig, Anthony Barrett.

Cynnwys

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Cyflwyniad	4
------------	---

Archwiliad o ddatganiadau ariannol	4
------------------------------------	---

Archwiliad o'r defnydd o adnoddau	11
-----------------------------------	----

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	12
---------------------------------------	----

Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol	13
---	----

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen	13
-------------------------------------	----

Atodiadau

Rolau a chyfrifoldebau	16
------------------------	----

Amlinelliad o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol

Cyflwyniad

1. Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol gan PricewaterhouseCoopers LLP ar ran yr Archwilydd Penodedig, Anthony Barrett.
2. Yn rhinwedd fy swydd fel eich archwilydd allanol, fy amcan yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel yr Archwilydd Penodedig a'm rhwymedigaethau o dan y Cod Ymarfer Archwilio, sef:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ac ardystio p'un a ydynt yn 'gywir a theg';
 - asesu a ydych wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau.
3. Diben yr amlinelliad hwn yw egluro'r canlynol i chi:
 - Dull fy nhîm archwilio o:
 - archwilio eich datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn sy'n dod i ben ar 31 Mawrth 2014, gan gynnwys y risgiau sylweddol o gamddatganiadau perthnasol yn eich datganiadau ariannol a sut rydym yn bwriadu mynd i'r afael â hwy;
 - asesu eich trefniadau ar gyfer sicrhau bod adnoddau yn cael eu defnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
 - Yr amserlen arfaethedig, y ffioedd a'r tîm archwilio.
 - Cwmpas yr archwiliad, ein priod gyfrifoldebau a sut rydym yn sicrhau annibyniaeth a gwrthrychedd yn ein gwaith.
4. Ni chyfyngwyd arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.

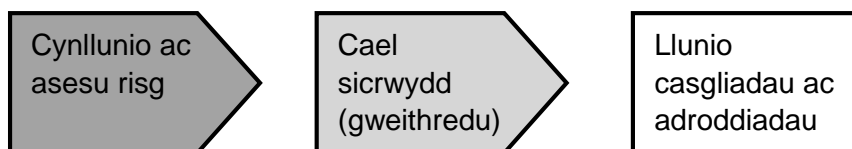
Archwiliad o ddatganiadau ariannol

5. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:
 - P'un a yw'r cyfrifon yn rhoi 'darlun cywir a theg' o alldro a sefyllfa ariannol Cyngor Sir Ynys Môn (y Cyngor). Mae hyn yn rhoi sicrwydd bod y cyfrifon:
 - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
 - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a'r gofynion cymwys eraill;
 - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
 - Cysondeb y wybodaeth yn y Rhagair Eglurhaol gyda'r datganiadau ariannol.
6. Mae'n rhaid i'm hadroddiad hefyd ddatgan drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer 2013-14 yn cydymffurfio â'r gofynion.

Dull archwilio

7. Mae gwaith archwilio fy nhîm yn defnyddio amrywiaeth o dechnegau i asesu risg a chael tystiolaeth a sicrwydd archwilio, ac mae'n seiliedig ar ddealltwriaeth drylwyr o'ch busnes. Mae'r ddealltwriaeth hon yn galluogi fy nhîm i ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol gan roi sicrwydd ar yr un pryd ynglŷn â'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae tri cham i'n dull archwilio fel y nodir yn **Arddangosyn 1**.

Arddangosyn 1: Ein dull archwilio

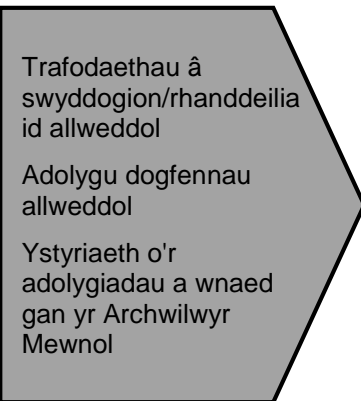

8. Caiff y gwaith a wnawn yn y tri maes hyn ei egluro'n fanylach yn Arddangosyn 2.
9. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr bod y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig yn gywir ac yn deg, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Wrth gynllunio a gweithredu'r archwiliad, ein nod yw dod o hyd i gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, hynny yw, y rhai hynny a allai gamarwain rhywun sy'n darllen y cyfrifon. Y lefel a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r pwyllgor archwilio yw £2.2m, ar sail y datganiadau ariannol 2012/13. Byddwn yn diweddarau'r lefel hon pan caiff datganiadau ariannol 2013/14 cael ei cyhoeddi.
10. At ddibenion adroddiadau, byddwn yn cymryd na fydd angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ystyried unrhyw gamddatganiadau sydd islaw lefel 'ddibwys' o £100,000 ac felly ni fyddwn yn eu dwyn i'w sylw.

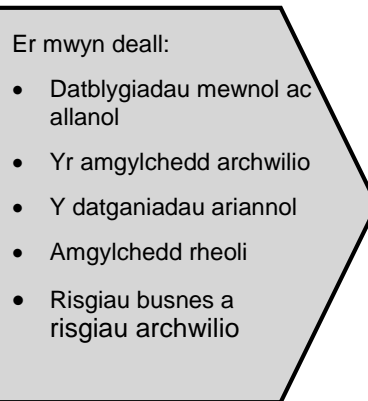
Arddangosyn 2: Ein dull archwilio

Cynllunio ac asesu risg

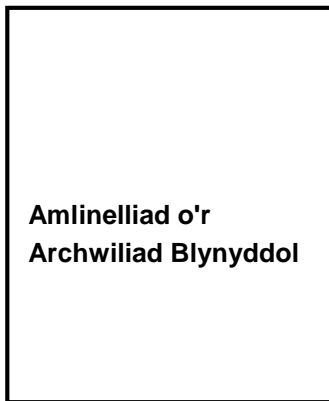
Tasgau allweddol

Amcanion

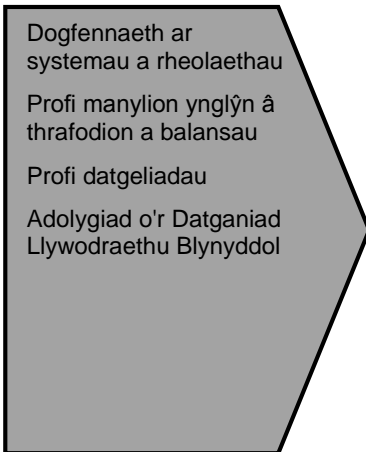

Allbwn

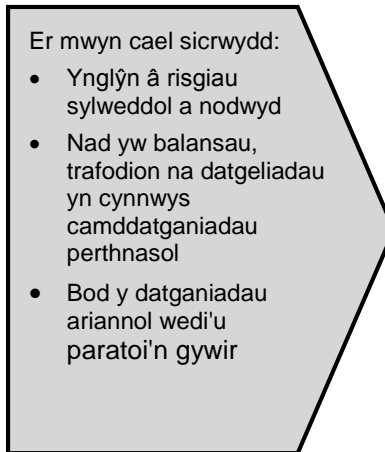

Cael sicrwydd (gweithredu)

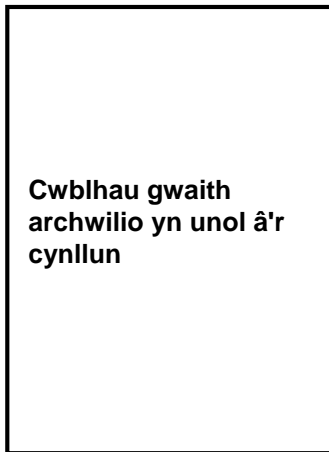
Tasgau allweddol

Amcanion

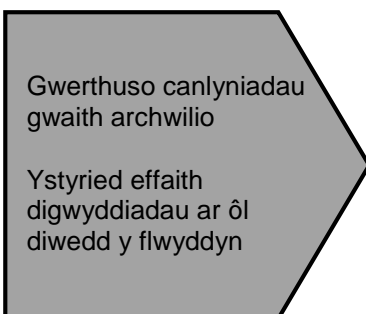

Allbwn

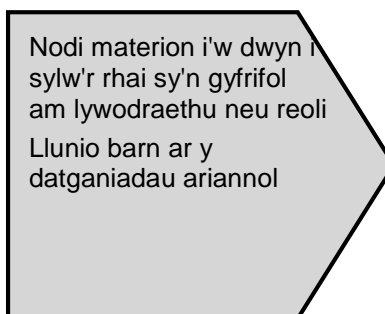

Llunio casgliadau ac adroddiadau

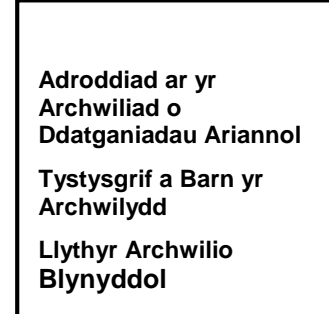
Tasgau allweddol

Amcanion

Allbwn

-
11. Wrth gynllunio fy ngwaith a meithrin dealltwriaeth o'r Cyngor, rwyf yn ystyried yr amgylchedd rheoli gan gynnwys gweithgareddau'r Adran Archwilio Mewnol i benderfynu ar effaith bosibl ei gwaith ar fy ngweithdrefnau arfaethedig ac i werthuso i ba raddau y gallaf ddibynnu ar y gwaith hwnnw.
12. Fel rhan o'r broses gynllunio, ystyriodd fy staff y wybodaeth y byddai ei hangen i ategu'r cyfrifon a gyflwynwyd i'w harchwilio. Bydd y ffioedd, unwaith y cytunir arnynt, yn seiliedig ar y dybiaeth y caiff y wybodaeth hon ei darparu yn unol â'r amserlenni y cytunwyd arnynt a'r safonau ansawdd rydym yn eu disgwyl. Mae'r prif dybiaethau eraill a ddefnyddir gennyf wrth bennu'r amcangyfrif o ffioedd fel a ganlyn:
- bod safleoedd a chyfleusterau priodol yn cael eu darparu i alluogi fy nhîm archwilio i gyflawni ein harchwiliad yn effeithlon;
 - bod y datganiadau ariannol a'r papurau gwaith ategol wedi cael eu hadolygu a'u dilysu gan reolwyr, er mwyn rhoi sicrwydd i'r Swyddog Ariannol Cyfrifol eu bod yn 'gywir a theg';
 - y bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;
 - bod yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith gennych i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i roi'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a anfonir ataf;
 - bod y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi cwblhau'r rhaglen waith a gynlluniwyd ganddo a bod rheolwyr wedi cymryd yr holl gamau gweithredu adferol angenrheidiol ar faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.

Risgiau archwilio a materion

Risgiau sy'n gysylltiedig â chamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau cyfrifyddu

13. Mae Arddangosyn 3 yn rhoi gwybodaeth am y prif risgiau gweithredol ac ariannol a wynebwr gan y Cyngor a allai effeithio ar fy archwiliad. Dyma'r prif risgiau a nodais yn ystod y broses gychwynnol o gynllunio'r archwiliad, yn seiliedig ar wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, a'r camau a gynigiwyd i fynd i'r afael â hwy. Mae'n bosibl y bydd angen i mi newid y cynllun archwilio os bydd unrhyw risgiau newydd yn dod i'r amlwg. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau i'r cynllun archwilio heb eu trafod yn gyntaf â swyddogion a, lle y bo'n berthnasol, y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu. Dynodir y materion a nodwyd yn rhai sylweddol (y lefel uchaf o risg) neu uwch (lefel uwch o risg).

Arddangosyn 3: Crynodeb o'r prif risgiau archwilio a'r ymatebion arfaethedig

Risgiau sylweddol

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â'r amgylchedd rheoli	
Rheolwyr yn anwybyddu rheolaethau <p>Mewn unrhyw sefydliad, gall rheolwyr fod mewn sefyllfa i anwybyddu'r rheolaethau ariannol sydd ar waith gennych. Gall y fath achos o dorri'r rheolaethau arwain at gamddatganiad perthnasol.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Byddwn yn deall ac yn gwerthuso prosesau a gweithdrefnau rheoli mewnol fel rhan o'n gwaith cynllunio.• Byddwn yn adolygu priodoldeb y dyddlyfrau a broseswyd yn ystod y flwyddyn.• Byddwn hefyd yn edrych yn ofalus ar unrhyw amcangyfrifon a wnaed gan y rheolwyr ac yn ystyried a oes unrhyw duedd yn perthyn iddynt.• Byddwn yn cynllunio ac yn cyflawni gweithdrefnau mewn perthynas â'r rhesymeg busnes dros drafodion sylweddol.• Mae ein gweithdrefnau archwilio hefyd wedi'u cynllunio i gynnwys elfen anrhagweladwy sy'n amrywio o flwyddyn i flwyddyn.
Cydnabod refeniw a gwariant <p>Mae risg y gallai'r Cyngor fabwysiadu polisïau cyfrifyddu neu drin trafodion incwm a gwariant mewn ffordd sy'n arwain at gamddatganiad perthnasol yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.</p> <p>Rydym wedi nodi dwy risg yn benodol. Mae a wnelo'r gyntaf ag arian grant refeniw anghylchol, am ei bod yn bosibl na chaiff refeniw ei gydnabod yn unol â thelerau ac amodau ei broses ariannu pan fwriedir i'r grantiau hyn gael eu defnyddio ar gyfer rhaglenni penodol neu ddibenion untro.</p> <p>Mae a wnelo'r ail â gwariant sy'n ymwneud â chostau nad ydynt yn gostau cyflogres a all gael eu cydnabod yn anghyflawn, yn anghywir neu yn y cyfnod cyfrifyddu anghywir.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Byddwn yn deall ac yn gwerthuso'r rheolaethau sydd ar waith i liniaru'r risg hon ac yn gwneud y canlynol:<ul style="list-style-type: none">• profi gwaith cysoni allweddol.• profi incwm grant refeniw anghylchol a gwariant nad yw'n gysylltiedig â'r gyflogres er mwyn sicrhau ei fod wedi'i gynnwys yn briodol yn y cyfrifon.• profi bod trafodion sy'n digwydd tua diwedd y flwyddyn wedi'u dosbarthu'n briodol yn y flwyddyn ariannol maent yn ymwneud â hi. <p>Byddwn yn ystyried y polisïau cyfrifyddu a fabwysiadwyd gan y Cyngor ac yn cynnal y lefel briodol o brofion ar incwm a gwariant er mwyn canfod unrhyw gamddatganiad perthnasol.</p>

Risgiau uwch

Risgiau	Camau gweithredu arfaethedig
Risgiau sy'n ymwneud â datganiadau ariannol	
<p>Eiddo, offer a chyfarpar (EOC) Mae'n ofynnol i'r Cyngor sicrhau bod ei eiddo, ei offer a'i gyfarpar a ddelir ar y Fantolen yn cael eu prisio'n ddigon rheolaidd er mwyn sicrhau nad yw'r swm cario yn sylweddol wahanol i werth teg yr asedau hyn ar ddiwedd y flwyddyn.</p> <p>Nodwyd yn flaenorol addasiadau archwilio ynghylch asedau na chawsant eu prisio'n ffurfiol yn ystod y flwyddyn nad ydynt wedi'u haddasu ar sail amherthnasedd. Mae risg y gallai unrhyw addasiadau o'r fath a gynigir yn y dyfodol fod yn berthnasol.</p>	<p>Byddwn yn ystyried dull y Cyngor o asesu a chyfiawnhau'r prisiad o'i eiddo, ei offer a'i gyfarpar ar 31 Mawrth 2014 ac yn ystyried a yw'n ddigonol ac yn briodol. Byddwn yn gofyn i'n harbenigwyr prisio mewnol ystyried cadernid tybiaethau ac amcangyfrifon allweddol rheolwyr.</p>
<p>Rhwymedigaeth pensiynau Ar hyn o bryd mae gan y Cyngor rwymedigaeth net berthnasol o ran ei rwymedigaethau pensiwn ar y fantolen.</p> <p>Nodwyd gwallau yn nata'r cyfrifiad a oedd yn sail i'r ffigur ar gyfer y rhwymedigaeth pensiwn net yng nghyfrifon y Cyngor yn 2012/13 o ganlyniad i fethiant y Cyngor i ddarparu digon o wybodaeth, yn amserol, am symudiadau cyflogeion a newidiadau mewn rolau i gynllun pensiwn Cyngor Gwynedd.</p>	<p>Byddwn yn asesu dull y Cyngor o asesu ei rwymedigaeth pensiwn net ar 31 Mawrth 2014 ac yn profi cywirdeb a chyflawnder data sylfaenol y cyfrifiad a ddarparwyd i'r cynllun pensiwn.</p>

Risgiau

Darpariaeth cyflog cyfartal a Gwerthuso Swyddi

Ar hyn o bryd mae gan y Cyngor ddarpariaeth berthnasol ar ei fantolen o ran nifer o hawliadau Cyflog Cyfartal y mae wedi cyfrifo y bydd angen iddo, o bosibl, eu setlo. Nid ydym yn ymwybodol bod unrhyw gynigion wedi'u cyflwyno eto i hawlwr.

At hynny, mae'r Cyngor wrthi'n cynnal adolygiad o gyflogau a graddau fel rhan o'i ymarfer Gwerthuso Swyddi. Yn seiliedig ar y graddau y gallai rhwymedigaeth godi i ôl-dyddio unrhyw wahaniaethau cyflog a thalu iawndal i staff, mae'n bosibl y bydd angen i'r Cyngor wneud darpariaeth bellach ar gyfer hyn.

Camau gweithredu arfaethedig

Byddwn yn asesu'r effaith y mae unrhyw gynigion i hawlwr ar gyfer Cyflog Cyfartal y gall y Cyngor fod wedi'u gwneud wedi'i chael ar ei ddarpariaeth yn ogystal â nodi hawliadau eraill a wnaed yn y cyfamser ac yn ystyried eu heffaith ar y rhwymedigaeth.

Byddwn yn asesu cynnydd y Cyngor wrth gynnal yr adolygiad o gyflogau a graddau ac a allai fod angen rhwymedigaeth o ganlyniad i hyn.

Risgiau eraill

14. Rwyf hefyd wedi nodi dwy risg arall y dylid rhoi sylw iddynt wrth ystyried y risgiau archwilio sylweddol ac uwch a nodwyd uchod.
15. **Paratoi cyfrifon:** Cafodd anawsterau o ran llenwi swyddi'n barhaol yn y Tîm Cyllid effaith andwyol ar broses llunio cyfrifon y Cyngor yn 2009/10 a 2010/11. Llwyddodd staff interim profiadol i gwblhau'r gwaith erbyn y terfynau amser yn 2011/12 a 2012/13. Fodd bynnag, mae dau aelod o staff interim profiadol a oedd yn cyflawni rolau cyfrifyddu allweddol wedi gadael y Cyngor. Mae'n hanfodol bod y Cyngor yn sicrhau bod adnoddau digonol a phriodol yn cael eu neilltuo i lunio'r cyfrifon statudol yn unol â'r amserlenni gofynnol.
16. **Rhoi system gyfrifylfr gyffredinol newydd (Civica) ar waith:** Rhoddwyd system gyfrifylfr gyffredinol newydd ar waith ar 1 Ebrill 2013. Bydd cywirdeb a chyflawnder datganiadau ariannol 2013/14 yn dibynnu ar y system newydd yn cael ei rhoi ar waith yn effeithiol a balansau terfynol ar gyfer y flwyddyn flaenorol yn cael eu cario ymlaen yn gywir ac yn gyflawn.

Materion o ran cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol

17. Yn ogystal â'r risgiau archwilio sylweddol a nodir uchod, mae angen i mi hefyd ystyried unrhyw ofynion newydd o ran cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol sy'n effeithio ar fy nghyfrifoldebau.
Mae crynodeb o'r newidiadau mwyaf arwyddocaol o ran cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol sy'n gymwys i 2013-14 yn Arddangosyn 4.

Arddangosyn 4: Newidiadau arwyddocaol o ran cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol ar gyfer 2013-14

Newid o ran cyfrifyddu ac adroddiadau ariannol

IAS 1 Cyflwyno Datganiadau Ariannol

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wedi'i ddiwygio o ganlyniad i'r diwygiadau i IAS 1 *Cyflwyno Datganiadau Ariannol* a wnaed ym mis Mehefin 2011 (lle y bônt yn berthnasol i awdurdod) a'r diwygiadau i IAS 19 a wnaed ym mis Mehefin 2011. Mae'r gofyniad i Ariannu ac Incwm o Fuddsoddiad a Gwariant gynnwys 'cost llog pensiynau ac elw disgwylidig ar asedau pensiwn' wedi'i ddisodli gan 'llog net ar y rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net (ased)'. Erbyn hyn mae Ariannu ac Incwm o Fuddsoddiad a Gwariant hefyd yn cynnwys 'ailfesuriadau o'r rhwymedigaeth buddiannau diffiniedig net (ased) ar gyfer buddiannau cyflogeion hirdymor a gydnabyddir yn unol ag adran 6.2'.

IAS 19 Buddiannau Cyflogeion

Mae Pennod 6 o'r cod yn cynnwys diwygiadau o ganlyniad i'r newidiadau a wnaed i IAS 19 *Buddiannau Cyflogeion* a wnaed ym mis Mehefin 2011:

- diwygiadau i'r diffiniadau yn adran 6.1;
- terminoleg wedi'i diweddarau, diwygiadau i'r gofynion adnabod ac esboniadau o'r gofynion datgelu yn adran 6.2;
- diwygiadau i'r gofynion adnabod yn adran 6.3 Buddiannau Terfynu ac esboniad o'r gofynion datgelu;
- diwygiadau i'r gofynion dosbarthu, adnabod, mesur a datgelu yn adran 6.4 Buddiannau Ôl-gyflogaeth.

Archwiliad o'r defnydd o adnoddau

18. Er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau o ran y trefniadau a sefydlwyd gan y Cyngor i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau, byddaf yn dibynnu ar y canlynol:
- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
 - system rheolaeth fewnol y Cyngor, fel y nodir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'm hadroddiad cysylltiedig;
 - canlyniadau gwaith a gynhaliwyd gan yr Archwilydd Cyffredinol, gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiadau o hawliadau a ffurflenni ac ymarferion paru data;
 - canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle y bo hynny'n berthnasol i'm cyfrifoldebau;
 - unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion nas cwmpesir gan yr uchod, ac yr wyf o'r farn ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

- 19.** PwC, gan weithredu fel asiant ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n cyflawni gwaith ardystio ar hawliadau a ffurflenni grant y Cyngor yn unol â chyfarwyddiadau a gyhoeddir gan yr Archwilydd Cyffredinol.

Materion cyffredinol a nodwyd

- 20.** Mae Arddangosyn 5 yn crynhoi'r materion pwysicaf a/neu'r materion a gododd dro ar ôl tro wrth wneud gwaith ardystio grantiau yn 2012-13.

Arddangosyn 5: Materion cyffredinol sy'n ymwneud ag ardystio hawliadau a ffurflenni grant

Hawliadau a ffurflenni grant a amodwyd yn 2012-13

Yn seiliedig ar y gwaith a wnaed gennym hyd yma, mae 21 o'r 23 hawliadau a archwiliwyd gennym wedi'u hamodi (7), wedi'u haddasu (3) neu wedi'u hamodi a'u haddasu (11). Mae hyn i'w briodoli'n bennaf i'r ffaith na allai'r Cyngor roi tystiolaeth briodol o wariant ar ffurf dogfennau ategol neu nad yw gwariant a dalwyd yn gymwys o dan delerau'r arian grant.

Materion sy'n ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant penodol

21. Yn ogystal â'r materion cyffredinol a nodwyd uchod, rwy'n crynhoi'r materion pwysicach a nodwyd gennyf sy'n ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant unigol yn [Arddangosyn 6](#).

Arddangosyn 6: Materion pwysig sy'n ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant penodol

Budd-dal Tai

Nodwyd sawl mater gennym wrth ardystio'r hawliad hwn. Nodwyd y materion hyn yn fanwl yn y llythyr a anfonwyd gyda'r hawliad wedi'i ardystio, yr anfonwyd copi ohono i'r Cyngor. Rydym yn tynnu eich sylw at hyn yma o ystyried maint a chymhlethdod yr hawliad am grant Budd-dal Tai a'r potensial ar gyfer gwallau yn y dyfodol.

Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol

22. Caiff dogfen ar wahân, sef Rhaglen Reoleiddio'r Archwilydd Cyffredinol ar gyfer Archwilio Perfformiad, ei chyhoeddi yn nodi'r gwaith sydd i'w gyflawni gan yr Archwilydd Cyffredinol o dan y Mesur.

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen

Ffi

23. Ni allwn roi amcangyfrif o'n ffi am ein gwaith archwilio yn 2013-14 ar hyn o bryd.
24. O ganlyniad i ofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, bu'n rhaid i ni ddiwygio ein dull o bennu ffioedd. Bydd y Ddeddf hon yn cyflwyno gofyniad ychydig yn wahanol i Swyddfa Archwilio newydd Cymru o ran pennu ffioedd am ein holl waith archwilio unwaith y daw ei darpariaethau i rym o 1 Ebrill 2014. Er mwyn paratoi ar gyfer y gofyniad newydd hwn, bu'n rhaid i ni gael cyngor cyfreithiol i egluro nifer o'r

darpariaethau. Yn sgil y cyngor hwnnw, rydym wedi adolygu ein prosesau dyrannu a dosrannu costau er mwyn sicrhau y bydd ein trefniadau pennu ffioedd yn y dyfodol yn cydymffurfio'n llwyr â'r gofynion statudol newydd hyn. Yn anffodus, mae'r broses hon wedi bod yn llafurus. Mae'r gwaith bellach wedi'i gwblhau ac mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi ymgynghori ar ei raddfeydd ffioedd, sy'n cynnwys diwygiadau a wnaed yn barod ar gyfer y ddeddfwriaeth newydd. Mae'r ymgynghoriad hwnnw yn cynnwys rhagor o wybodaeth am y gofynion deddfwriaethol newydd.

25. Yn dilyn diwedd yr ymgynghoriad, mae eich ffi arfaethedig yn cael ei cymedroli ar hyn o bryd. Rydym yn disgwyl y gallwn roi amcangyfrif i chi o'ch ffi am 2013-2014 yn fuan.
26. Bydd y broses gynllunio yn barhaus ac efallai y bydd angen newid fy rhaglen o waith archwilio ac, felly, y ffi os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn codi. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod yn gyntaf â'r swyddog adran 151. Rhoddir rhagor o wybodaeth am raddfeydd ffioedd a phrosesau pennu ffioedd Swyddfa Archwilio newydd Cymru ar ôl eu cwblhau.
27. Mewn blynyddoedd blaenorol, bu rhai gwrthwynebiadau ffurfiol i ddatganiadau ariannol y Cyngor ble rwyf wedi codi bil ar wahân ar gyfer gwaith fy nhîm.
28. Caf nifer o ymholiadau ac eitemau o ohebiaeth gan y cyhoedd a phartïon eraill â diddordeb. Caiff ychydig o amser ei gynnwys yn y ffi i ymdrin â mân ymholiadau, fel rhan o'r broses gyffredinol o reoli'r archwiliad.
29. Bydd unrhyw ymchwiliadau manwl neu waith arall sydd angen ei gyflawni i ymateb i ymholiadau a gwrthwynebiadau yn arwain at ffi ychwanegol. Codir unrhyw ffi ychwanegol o'r fath ar gyfraddau dyddiol yn seiliedig ar y radd neu gymysgedd sgiliau penodol sydd ei angen ar gyfer y gwaith, ond trafodir hyn gyda'r Cyngor cyn ymgymryd â'r gwaith.
30. O ran pob grant neu ffurflen, mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol adennill swm sy'n cwmpasu cost lawn y gwaith perthnasol a gyflawnir. Caiff y ffi ar gyfer gwaith ardystio grantiau a ffurflenni ei chodi ar sail ddyddiol, yn unol â'r graddfeydd ffioedd sy'n ymwneud â sgiliau a nodir yn llythyr ffioedd llywodraeth leol yr Archwilydd Cyffredinol. Bydd y ffioedd yn adlewyrchu maint, cymhlethdod a materion neilltuol y grantiau penodol.
31. Ceir rhagor o wybodaeth am raddfeydd ffioedd yr Archwilydd Cyffredinol a'r broses o bennu ffioedd ar ein gwefan yn: www.wao.gov.uk/aboutus/4240.asp.

Tîm archwilio

Arddangosyn 7: Fy nhîm

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Anthony Barrett	Archwilydd Penodedig	029 2032 0500 / 012 4452 5970	anthony.barrett@wao.gov.uk
Lynn Pamment	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol	029 2080 2390	lynn.pamment@uk.pwc.com

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Ian Davies	Uwch Reolwr Archwilio Ariannol	029 2080 2358	ian.j.davies@uk.pwc.com
Joe Hargreaves	Rheolwr yr Archwiliad Ariannol	029 2080 2198	joe.hargreaves@uk.pwc.com
Martin George	Arweinydd Tîm yr Archwiliad Ariannol	029 2080 2014	martin.r.george@uk.pwc.com
Gar-Yee Wright	Rheolwr TG	029 2080 2369	gar-yee.wright@uk.pwc.com

32. Gallaf gadarnhau bod aelodau fy nhîm oll yn annibynnol ar y Cyngor, ei swyddogion ac unrhyw gyd-bwyllgorau. Yn ogystal, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi dynnu eich sylw ato.

Amserlen

33. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunwyd arnynt, i'r Pwyllgor Archwilio sy'n ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy ngherrig milltir allweddol yn Arddangosyn 8.

Arddangosyn 8: Amserlen

Allbwn arfaethedig	Cyflawni'r gwaith	Llunio'r adroddiad terfynol
Amlinelliad o Archwiliad Blynyddol Ariannol 2014	Mawrth 2014	Ebrill 2014
Gwaith ar y cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol Barn ar y Datganiadau Ariannol Memorandwm Cyfrifon Ariannol Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan 	Gorffennaf 2014 – Medi 2014	Medi 2014
Gwaith ar y Defnydd o Adnoddau	Gorffennaf 2014 – Medi 2014	Tachwedd 2014
Llythyr Archwilio Blynyddol 2014	Tachwedd 2014	Tachwedd 2014
Amlinelliad o'r Gwaith Archwilio ar gyfer 2015	Mawrth 2015	Ebrill 2015

Atodiad 1

Rolau a chyfrifoldebau

Paratowyd yr Amlinelliad hwn o'r Archwiliad Ariannol Blynyddol i fodloni gofynion y safonau archwilio ac arferion archwilio priodol. Mae'n rhoi amlinelliad i'r Cyngor o'r gwaith archwilio ariannol sydd ei angen ar gyfer datganiadau ariannol 2013-14.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (Deddf 2013) yn nodi mai'r Archwilydd Cyffredinol fydd archwilydd cyrff llywodraeth leol yng Nghymru. Fodd bynnag, nid yw Deddf 2013, yn darparu trefniadau trosglwyddo lle mae penodiad unigolyn fel archwilydd o dan adran 13 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn parhau i fod yn weithredol tan ddiwedd y cyfnod y gwnaed y penodiad ar ei gyfer (yn ddarostyngedig i unrhyw benderfyniad i derfynu'r penodiad yn gynharach). Mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi fy mhenodi i weithredu fel archwilydd cyfrifon y Cyngor ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2014.

Fel Archwilydd Penodedig, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi ystyried ac ardystio cyfrifon y Cyngor. Yn unol â safonau proffesiynol sy'n gymwys yn rhinwedd y Cod Ymarfer Archwilio a bennwyd o dan y ddeddf, mae hyn yn cynnwys rhoi barn ar b'un a yw'r cyfrifon yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor a'i incwm a'i wariant ar gyfer y flwyddyn. Mae'r ddeddf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi fodloni fy hun o ran y pethau hyn:

- bod y cyfrifon wedi'u paratoi yn unol â rheoliadau o dan adran 39 o'r ddeddf (Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005);
- bod y cyfrifon yn cydymffurfio â gofynion yr holl ddarpariaethau statudol eraill sy'n berthnasol iddynt;
- bod arferion priodol wedi'u dilyn wrth lunio'r cyfrifon; a
- bod y Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio bod yr archwiliad wedi cael ei gwblhau yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Nid yw'r archwiliad yn golygu nad oes angen i'r Cyngor gyflawni'r cyfrifoldebau canlynol:

- rhoi systemau rheolaeth fewnol ar waith i sicrhau rheoleidd-dra a chyfreithlondeb trafodion a sicrhau bod ei asedau'n ddiogel;
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
- paratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â gofynion perthnasol;
- sefydlu ac adolygu'n barhaus drefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol y Cyngor a dogfennau cysylltiedig, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon.

Mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol ardystio hawliadau a ffurflenni grant penodol. PwC, gan weithredu fel asiant ar ran yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n cyflawni'r gwaith archwilio mewn perthynas â'r hawliadau a'r ffurflenni hynny.

WALES **AUDIT** OFFICE

SWYDDFA **ARCHWILIO** CYMRU

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Ffôn: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Ffacs: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

E-bost: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk